

Przedmiotowy system oceniania z historii w klasie V

podręcznik i ćwiczenia „Wczoraj i dziś” Nowa Era

opracował: Kamil Prentki

Przedmiotem oceny z historii jest:

1. Wiedza merytoryczna i gotowość do pamięciowej jej reprodukcji.
2. Rozumienie i umiejętna interpretacji faktów.
3. Praca ze źródłem historycznym, umiejętna pracy z materiałem kartograficznym, ikonograficznym, statystycznym, itp.
4. Formułowanie wypowiedzi ustnej.
5. Przygotowanie (odpowiedzi) pracy pisemnej (referat, rozprawka, itp.).
6. Aktywność ucznia na lekcjach i w pracy pozalekcyjnej.

Obszary oceniania:

1. Wiadomości (objęte programem, ewentualnie poza programowe).
2. Umiejętności: - lokalizacja czasowo-przestrzenna omawianych wydarzeń (znajomość mapy) - uogólnianie, wartościowanie, porównywanie, wykrywanie analogii historycznych - analiza tekstu źródłowego
- umiejętność dyskusowania - stosowanie terminologii historycznej i jej rozumienie
- wykazywanie związków przyczynowo skutkowych, przestrzennych, pomiędzy historią powszechną, ojczyzną, regionalną- wykazywanie związków pomiędzy poszczególnymi dziedzinami życia politycznego, gospodarczego, kulturowo-społecznego - łączenie faktów i zjawisk historycznych historii Polski z historią powszechną- analiza i ocena zjawisk i faktów historycznych - porównywanie różnych koncepcji politycznych, religijnych i gospodarczych
- gromadzenie informacji przy wykorzystaniu nowoczesnej technologii i różnorodnych źródeł.

Sposoby i formy oceniania

1. Sprawdziany pisemne.
2. Kartkówki.
3. Odpowiedź ustna.
4. Referat.
5. Dłuższa praca pisemna przygotowana w domu.
6. Prace domowe.
7. Analiza źródeł różnego typu.
8. Znajomość mapy.

Sprawdziany (Prace klasowe)

1. Nauczyciel zapowiada sprawdzian pisemny co najmniej 2 tyg. wcześniej.
2. Uczeń zobowiązany jest zaliczyć wszystkie przewidziane w danym semestrze sprawdziany.
3. Przy nieobecności usprawiedliwionej termin zaliczenia wynosi do 2 tygodni od daty pisania sprawdzianu przez klasę.
Przy dłuższej absencji ucznia termin zaliczenia materiału uczeń uzgadnia z nauczycielem.
4. Przy nieobecności nieusprawiedliwionej może być rozliczony na następnej lekcji (form oceny wybiera nauczyciel).
5. Uczeń ma możliwość poprawy oceny z prac klasowych w terminie do 2 tygodni od daty

wystawienia oceny.

Uczeń może przystąpić do poprawienia oceny tylko jeden raz (form sprawdzianu poprawkowego wybiera nauczyciel).

Kartkówki (15 -20 minut)

- Kartkówki są obowiązkowe, nie muszą być zapowiadane, podlegają poprawie. Jeżeli uczeń nie napisze kartkówki w uzgodnionym terminie, nauczyciel wpisuje do dziennika ocenę niedostateczną.
- Uczniowie nieobecni na kartkówce piszą ją lub odpowiadają ustnie w najbliższym terminie (jeden tydzień). Czas i sposób do uzgodnienia z nauczycielem.
- Kartkówka obejmuje materiał z trzech ostatnich tematów.
- Nieobecność ucznia na lekcji nie zwalnia go z przygotowania się do lekcji i możliwości pisania kartkówki.

Przy odpowiedzi ustnej obowiązuje ucznia znajomość treści z trzech ostatnich tematów.

Aktywność

- Przez aktywność na lekcji rozumiemy: częste zgłaszanie się na lekcji i udzielanie poprawnych odpowiedzi, rozwiązywanie przykładów ćwiczeniowych, aktywną pracę w grupach.
- Aktywność na lekcji nagradzana jest oceną „+” lub ustną pochwałą. O ilości przyznanych „+” decyduje nauczyciel, biorąc pod uwagę stopień trudności rozpatrywanego przez ucznia problemu oraz możliwości intelektualne ucznia.
- Uczeń, który w trakcie realizacji materiału na lekcji nie bierze czynnego udziału lub uniemożliwia prowadzenie zajęć, czy też wykonuje czynności nie związane z biegiem zajęć może otrzymać „-” (traktowany w kategorii aktywność na lekcji).
- Za 5 zgromadzone znaki („+” lub „-”) uczeń otrzymuje ocenę.

Przy ocenieniu zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ćwiczeń bierze się pod uwagę systematyczność, poprawność i staranność prowadzenia notatek oraz wykonywania rysunków. Brak systematycznie wykonywanych prac domowych w zeszycie ćwiczeń, wpływa na obniżenie oceny końcowej za prowadzenie zeszytu.

Nauczyciel ma prawo przerwać jakąkolwiek formę pisemną (kartkówka, sprawdzian, praca klasowa) uczniowi (lub całej klasie), jeżeli stwierdzi na podstawie zachowania ucznia (klasy) niesamodzielność pracy (przez niesamodzielną pracę należy rozumieć: odwracanie się, rozmawianie, odpisywanie, przepisywanie itp.) lub zakłócanie przebiegu sprawdzianu (np. sygnałem telefonu komórkowego). Stwierdzenie niesamodzielnej pracy lub zakłócanie przebiegu jest podstawą do wystawienia oceny niedostatecznej.

W przypadku sprawdzianów pisemnych stosowane są konkretne kryteria punktowe, tu: -
uzyskanie, co najmniej:

- 31% - ocena dopuszczająca
- 51% - ocena dostateczna
- 71% - ocena dobra
- 90% - ocena bardzo dobra
- 95% - ocena celująca - tylko w przypadku, gdy w treści poleceń zaplanowane są do wykonania dodatkowe zadania o dużym stopniu trudności, a obowiązkowe wykonane zostały prawidłowo.

Wymagania na poszczególne oceny – klasa V

OCENA CELUJĄCA

Uczeń:

- posiada wiedzę wykraczającą poza zakres materiału programowego klasy V w odniesieniu do danego zagadnienia,
- systematycznie wzbogaca swoją wiedzę poprzez czytanie książek,
- aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym,
- zna i rozumie podstawowe pojęcia historyczne, potrafi nie tylko poprawnie rozumować kategoriami ściśle historycznymi (przyczyny- skutki), ale również umie powiązać problematykę historyczną z zagadnieniami poznanymi w czasie lekcji,
  - wyraża własne zdanie i popiera je właściwą i logiczną argumentacją
  - uczestniczy w konkursach historycznych.

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń:

- opanował pełny zakres wiadomości przewidziany programem nauczania dla klasy V,
- sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych i wskazanych przez nauczyciela źródeł informacji,
- wykazuje się aktywną postawą w czasie lekcji,
- samodzielnie rozwiązuje postawione przez nauczyciela problemy i zadania, posługując się nabytymi umiejętnościami,
- rozwiązuje dodatkowe zadania o średnim stopniu trudności,
- posiada wiedzę z dziejów własnego regionu w stopniu zadowalającym,
  - potrafi poprawnie rozumować w kategoriach przyczynowo- skutkowych, wykorzystując wiedzę przewidzianą nie tylko z zakresu historii i społeczeństwa, ale również przedmiotów pokrewnych.

OCENA DOBRA

Uczeń:

- opanował materiał w stopniu zadowalającym,
- potrafi korzystać ze wszystkich poznanych w czasie lekcji źródeł informacji,

- umie samodzielnie rozwiązywać typowe zadania i problemy, natomiast zadania o stopniu trudniejszym wykonuje pod kierunkiem nauczyciela,
  - jest aktywny w czasie lekcji,
- poprawnie rozumie w kategoriach przyczynowo- skutkowych.

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń:

- opanował podstawowe elementy wiadomości programowych pozwalające mu na zrozumienie najważniejszych zagadnień przewidzianych w programie klasy V,
  - potrafi pod kierunkiem nauczyciela skorzystać z podstawowych źródeł informacji,
  - potrafi wykonać proste zadania,
  - w czasie lekcji wykazuje się aktywnością w stopniu zadowalającym.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Uczeń:

- posiada poważne braki w wiedzy, które jednak nie przekreślają możliwości dalszej nauki,
- przy pomocy nauczyciela wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności,
  - konstruuje krótkie, dwu-, trzydaniowe wypowiedzi.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń:

- nie opanował podstawowych wiadomości, a braki są tak duże, że uniemożliwiają mu kontynuowanie nauki,
  - nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zadania o niewielkim stopniu trudności i wykonać najprostszych zadań.

PROWADZENIE I OCENA ZESZYTÓW PRZEDMIOTOWYCH Z HISTORII

1. Każdy zeszyt (skoroszyt, zeszyt ćwiczeń) sprawdzany jest pod kątem kompletności notatek, ich poprawności merytorycznej, estetyki oraz poprawności ortograficznej.
2. Uczeń ma obowiązek uzupełniania notatek w zeszycie, skoroszytcie za czas swojej nieobecności w szkole.
3. W uzasadnionych wypadkach nauczyciel ma prawo zwolnić go z tego obowiązku lub podkreślić, które partie notatek mogą być pominięte.
4. Ocena za prowadzenie zeszytu (skoroszytu) wystawiana jest przynajmniej raz w miesiącu i przy jej wystawianiu brane są pod uwagę następujące elementy: kompletność notatek, estetyka i poprawność ortograficzna.

OCENA PRAC DOMOWYCH Z HISTORII

1. Uczeń ma obowiązek przestrzegać terminu i sposobu wykonania pracy domowej.
2. Prace domowe mają mieć charakter krótkich zadań związanych z przygotowaniem do kolejnej lekcji lub ćwiczenia niezbędnego do utrwalenia nabytych na lekcji umiejętności i wiedzy, zgromadzenia materiałów, wykonania prac plastycznych.
3. Nauczyciel ma obowiązek wyznaczenia odpowiedniego do trudności zadania czasu na jego realizację.
4. Nauczyciel sprawdza wykonanie wyżej wymienionych prac w określonym terminie.
5. Znak graficzny, tzw. „parafka” oznacza, że nauczyciel sprawdzał wykonanie pracy, ale nie sprawdzał jej zawartości merytorycznej.
6. Nieodrobienie pracy domowej zostaje odnotowane przez nauczyciela za pomocą **oceny niedostatecznej**.

7. Uczeń ma możliwość poprawienia oceny po wykonaniu pracy w terminie wyznaczonym przez nauczyciela.
8. W uzasadnionym przypadku- częste nieodrabianie prac domowych spowodowane zaniedbaniami, nieodpowiednim stosunkiem do przedmiotu, lekceważeniem obowiązków ucznia, brakiem systematyczności- nauczyciel może odmówić wyznaczenia drugiego terminu wykonania pracy domowej.
9. Ocenianie prac może nastąpić natychmiast po upływie terminu ich realizacji lub podczas kontroli zeszytów (skoroszytów)- zgodnie z umową dotyczącą konkretnej pracy.

STOSOWANIE I OCENIANIE SPRAWDZIANÓW (TESTÓW) NAUCZYCIELSKICH Z HISTORII

1. Po każdym rozdziale lub po kilku nauczyciel przeprowadza sprawdzian osiągnięć szkolnych ucznia(test).
2. Nauczyciel podaje uczniom zakres materiału oraz listę umiejętności na tydzień przed planowanym sprawdzianem.
3. Przed sprawdzianem przeprowadzona zostaje lekcja podsumowująca wiadomości z danego rozdziału.
4. Nauczyciel sprawdza i ocenia prace pisemne uczniów w terminie nieprzekraczającym 14 dni od daty napisania prac przez uczniów.
5. Uczeń ma możliwość poprawienia oceny niedostatecznej, dopuszczającej, dostatecznej ze sprawdzianu w terminie wyznaczonym przez nauczyciela.
6. Sprawdziany oceniane są według następującej normy:

OCENA	% POPRAWNYCH ODPOWIEDZI
1 - niedostateczna	0- 30
2 - dopuszczająca	31-50
3 - dostateczna	51-75
4 - dobra	76-90
5 – bardzo dobra	91-100
6 - celująca	100+dodatkowe zadanie

W poniższej tabeli zestawiono poszczególne poziomy wymagań z konkretnymi ocenami szkolnymi.

Poziom	Ocena
K	dopuszczająca
K+P	dostateczna
K+P+R	dobra
K+P+R+D	bardzo dobra / celująca*
K+P+R+D+W	celująca

poziom K – konieczny
 poziom P – podstawowy
 poziom R – rozszerzający
 poziom D – dopełniający
 poziom W – wykraczający

*Pełne opanowanie wymagań sformułowanych w podstawie programowej jest warunkiem koniecznym do wystawienia uczniowi oceny celującej. Nauczyciel określa, które wymagania wykraczające poza podstawę programową są dodatkowymi elementami decydującymi o ocenie celującej.

WYMAGANIA PROGRAMOWE DLA KLASY V SZKOŁY PODSTAWOWEJ według programu „Wczoraj i dziś”					
Badana czynność uczniów		Poziomy wymaga			
I. Polska pierwszych Piastów		K	P	R	D
Wiadomości	- wymienia narzędzia rolnicze używane przez Słowian			+	
	- podaje autorów średniowiecznych kronik, które zawierają legendy o początkach państwa polskiego				+
	- wie, na czym polegał słowiański obrzęd postrzyżyn				+
	- omawia zachowane ślady pogańskich wierzeń Słowian				+
	- zna daty chrztu Polski i zjazdu gnieźnieńskiego	+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plemię, gród, drużyna, książę</i>	+			
	- wymienia zajęcia mieszkańców średniowiecznego Gniezna		+		
	- podaje lata panowania Mieszka I			+	
	- zna pisemną relację Ibrahima ibn Jakuba dotyczącą państwa Mieszka I				
	- omawia okoliczności, w jakich doszło do ślubu Mieszka I z Dobrawą		+		
	- tłumaczy, jakie były przyczyny i skutki chrztu Polski			+	
	- wie, jaką rolę pełnili duchowni w państwie Mieszka I			+	
	- zna podstawowe fakty z życia świętego Wojciecha		+		
	- omawia następstwa misji i męczeńskiej śmierci biskupa Wojciecha			+	
	- wymienia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego				+
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>relikwie, koronacja</i>				+
	- rozumie szczególne znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego w dziejach państwa polskiego	+			
- tłumaczy, czym był Szczerbiec				+	

	- wie, kiedy Orzeł Biały stał się symbolem państwa polskiego				+
	- omawia legendarne początki dynastii Piastów				
	- przedstawia stanowisko historyków dotyczące pochodzenia przodków Mieszka I				
Umiejętności	- zna legendy o Lechu, Czechu i Rusie, o Popielu oraz o Piaście	+			
	- rozpoznaje cechy charakterystyczne legendy	+			
	- wskazuje na mapie ziemie polskie zamieszkiwane przez najważniejsze plemiona słowiańskie w X wieku			+	
	- charakteryzuje wierzenia mieszkańców ziem polskich przed przyjęciem chrztu przez Mieszka I				+
	- opowiada o powstaniu i początkach państwa polskiego			+	
	- wskazuje na mapie Gniezno i obszar państwa Mieszka I	+			
	- umieszcza na linii chronologicznej datę chrztu Polski		+		
	- opisuje budowę średniowiecznego grodu na przykładzie Gniezna		+		
	- potrafi określić przyczyny i skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I				+
	- wskazuje na mapie granice państwa Mieszka I		+		
	- omawia znaczenie przyjęcia chrztu przez Polskę			+	
	- ocenia znaczenie bitwy pod Cedynią				+
	- porównuje przebieg granic współczesnej Polski i państwa Mieszka I				
	- zaznacza na linii chronologicznej daty śmierci biskupa Wojciecha, zjazdu gnieźnieńskiego oraz koronacji Bolesława Chrobrego		+		
	- wskazuje na mapie granice państwa polskiego w czasach Bolesława Chrobrego			+	
	- pokazuje na mapie Gdańsk i ziemie zamieszkiwane przez Prusów				+
	- przedstawia historię zjazdu gnieźnieńskiego, uwzględniając postacie świętego Wojciecha, Bolesława Chrobrego i Ottona III		+		
	- przekazuje relację z pobytu Ottona III w Gnieźnie w 1000 roku na podstawie fragmentów kroniki Galla Anonima				+
	- charakteryzuje politykę zewnętrzną i wewnętrzną Bolesława Chrobrego				+
	- opowiada o współczesnym znaczeniu zjazdu gnieźnieńskiego				
- prezentuje postać świętego Wojciecha					
II. Społeczeństwo średniowiecza		K	P	R	D
Wiadomości	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>klasztor, post, skryptorium, kopista, kupiec, rzemieślnik, cech, burmistrz, samorząd miejski, rynek</i>		+		
	- wie, jak duży wpływ na życie ludzi w średniowieczu miała religia		+		
	- wymienia zabudowania tworzące średniowieczny klasztor		+		
	- omawia przejawy średniowiecznej pobożności			+	
	- tłumaczy, na czym polegała praca zakonników w średniowiecznym skryptorium				+
	- zna rolę zakonów w czasach współczesnych				
	- rozumie, jaką funkcję pełniły zamki w średniowieczu		+		
	- wie, jaką drogę musiał przejść chłopiec, aby zostać rycerzem			+	
	- podaje cechy idealnego rycerza	+			
	- wymienia główne elementy rycerskiego wyposażenia		+		
	- wie, skąd wzięło się powiedzenie <i>polegać na kimś jak na Zawiszy</i> i co ono oznacza				+
	- wyjaśnia, czym były turnieje rycerskie			+	
	- wymienia elementy kultury rycerskiej i dworskiej				+
	- podaje przykłady miejsc w Polsce, w których znajdują się obecnie zamki				+

	wzniesione w średniowieczu bądź ich ruiny				
	- wie, jakie funkcje pełnią zamki w dzisiejszych czasach				
	- wyjaśnia znaczenie terminu <i>mieszczanie</i>	+			
	- podaje przykłady zawodów rzemieślniczych wykonywanych w średniowieczu		+		
	- wymienia grupy ludności żyjące w średniowiecznym mieście		+		
	- wie, jaką rolę odgrywali w średniowiecznym mieście burmistrz i członkowie ławy miejskiej			+	
	- rozumie pochodzenie nazw współczesnych ulic, na przykład: <i>Szewska, Garncarska, Tkacka</i>				+
	- wymienia prace polowe wykonywane w epoce średniowiecza		+		
	- tłumaczy, jaki wpływ na poprawę wydajności pracy chłopów w średniowieczu miało zastosowanie młyna i pługa			+	
	- wie, czym była lokacja				+
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sołtys, plug, trójpolówka</i>				+
	- wie, jak odżywiali się mieszkańcy średniowiecznej wsi			+	
	- przedstawia sposoby spędzania wolnego czasu przez mieszkańców wsi w średniowieczu				
Umiejętności	- opisuje średniowieczny klasztor i tryb życia mnichów, używając wyrazów: <i>zakon, reguła, ubóstwo</i>	+			
	- charakteryzuje postać świętego Franciszka z Asyżu	+			
	- wyjaśnia znaczenie związku frazeologicznego <i>benedyktyńska praca</i> i tłumaczy, skąd wywodzi się to wyrażenie				+
	- potrafi wskazać różnice między stylami romańskim i gotyckim			+	
	- rozpoznaje na przykładach średniowiecznych budowli takie elementy architektoniczne, jak: portal, rozeta, apsyda, łuk, sklepienie				
	- przekazuje informacje na temat zabytków romańskich i gotyckich znajdujących się w rodzinnej miejscowości lub regionie				
	- wyjaśnia, jaką rolę w sztuce średniowiecznej odgrywała tematyka religijna				
	- rozpoznaje charakterystyczne elementy zamku		+		
	- opisuje wygląd średniowiecznej twierdzy				+
	- tłumaczy, na czym polegały i jak przebiegały turnieje rycerskie				
	- opisuje średniowieczne miasto		+		
	- charakteryzuje grupy ludności żyjące w średniowiecznym mieście			+	
	- potrafi wymienić różnice między handlem średniowiecznym i współczesnym				
	- porównuje miasto średniowieczne z miastem współczesnym				
	- wskazuje różnice między losem chłopów a życiem rycerza lub mieszczanina		+		
	- omawia przebieg procesu lokacji wsi				
	- opowiada o roli karczmy w średniowieczu na podstawie tekstu źródłowego				+
	- tłumaczy, dlaczego stosowanie trójpolówki pozwalało uzyskać lepsze efekty niż uprawa ziemi metodą żarową				
- porównuje życie na wsi w średniowieczu i w czasach współczesnych					
III. Polska i Krzyżacy		K	P	R	D
Wiadomości	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Prusy, zakon krzyżacki, wielki mistrz</i>				
	- dostrzega negatywne skutki rozbicia dzielnicowego				
	- tłumaczy, w jakich okolicznościach powstał zakon krzyżacki				
	- wie, dlaczego Konrad Mazowiecki sprowadził Krzyżaków do Polski				
	- wymienia przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego				
	- omawia skutki sprowadzenia Krzyżaków do Polski				
	- wie, jakie skutki przyniosła Polsce utrata Pomorza Gdańskiego				

	- wymienia najważniejsze osiągnięcia Kazimierza Wielkiego, w tym założenie Akademii Krakowskiej		+		
	- opowiada, kim był Mikołaj Wierzynek			+	
	- wyjaśnia znaczenie terminu <i>unia</i>				+
	- tłumaczy, w jakich okolicznościach doszło do ślubu Jadwigi i Jagiełły		+		
	- zna datę bitwy pod Grunwaldem	+			
	- podaje przyczyny i skutki wielkiej wojny z zakonem krzyżackim		+		
	- wymienia nazwy obszarów współczesnej Polski, na których można znaleźć ślady obecności Krzyżaków				
	- wie, kim byli templariusze i zna opowieść o ich legendarnym skarbie				
Umiejętności	- umieszcza na linii chronologicznej daty: sprowadzenia Krzyżaków do Polski, podboju Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków, koronacji Władysława Łokietka, bitwy pod Płowcami				
	- wskazuje na mapie: Pomorze Gdańskie, Małopolskę, Wielkopolskę, Kujawy, Mazowsze, Śląsk		+		
	- pokazuje na mapie terytorium państwa zakonu krzyżackiego oraz Malbork			+	
	- wymienia czynniki, które umożliwiły ponowne scalenie ziem polskich				+
	- ocenia rolę Władysława Łokietka w procesie zjednoczenia państwa polskiego				
	- wskazuje na mapie dzielnice należące do Królestwa Polskiego w chwili śmierci Władysława Łokietka				
	- tłumaczy, dlaczego koronacja Władysława Łokietka miała tak duże znaczenie dla Polski				
	- ocenia politykę prowadzoną przez Krzyżaków oraz ich działalność na podbitych terenach				
	- pozyskuje z różnych źródeł informacje o zamku w Malborku				
	- umieszcza na linii chronologicznej daty: koronacji Kazimierza Wielkiego, założenia Akademii Krakowskiej, wygaśnięcia dynastii Piastów w państwie polskim			+	
	- wskazuje na mapie Kraków oraz obszar Królestwa Polskiego za panowania Kazimierza Wielkiego			+	
	- tłumaczy, dlaczego królowi Kazimierzowi nadano przydomek <i>Wielki</i>	+			
	- wyjaśnia sens powiedzenia: <i>Kazimierz Wielki zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>			+	
	- opowiada o uczcie u Wierzyńka				+
	- ocenia, czy ostatniemu władcy z dynastii Piastów słusznie nadano przydomek <i>Wielki</i>				+
	- omawia politykę wewnętrzną i zewnętrzną Kazimierza Wielkiego				+
	- porównuje sposoby prowadzenia polityki zagranicznej stosowane przez Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego				
	- umieszcza na linii chronologicznej daty: zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie, bitwy pod Grunwaldem, podpisania I i II pokoju toruńskiego				+
	- wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie	+			
	- wymienia zasługi Jadwigi dla kultury polskiej	+			
	- przedstawia okoliczności objęcia polskiego tronu przez Jadwigę			+	
	- podaje przyczyny i skutki zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie				+
	- określa na podstawie drzewa genealogicznego pokrewieństwo łączące przedstawicieli dynastii Piastów i Andegawenów				+
	- omawia przebieg bitwy pod Grunwaldem				+
	- wymienia najważniejsze dokonania Władysława Jagiełły i Kazimierza Jagiel-				+

	łończyka				
	- tłumaczy, jakie znaczenie miało dla Polski odzyskanie Pomorza Gdańskiego w 1466 roku				+
	- porównuje przebieg dwóch wojen polsko-krzyżackich w XV wieku i ocenia znaczenie tych konfliktów w polskiej historii				
	- opowiada, czym zajmują się współczesne bractwa rycerskie				
	IV. Europejczycy odkrywają świat	K	P	R	D
Wiadomości	- rozumie przełomowe znaczenie roku 1492 w dziejach Europy i świata	+			
	- wie, jaką rolę w okresie wielkich odkryć geograficznych odegrał Krzysztof Kolumb	+			
	- podaje przyczyny odkryć geograficznych w XV i XVI stuleciu		+		
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>karawela, Nowy Świat, Indianie, broń palna, konkwistador</i>		+		
	- zna najważniejsze dokonania Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamy i Ferdynanda Magellana			+	
	- wymienia skutki odkryć geograficznych dla mieszkańców Europy i Ameryki			+	
	- wie, kim byli Hernan Cortez i Francisco Pizarro				
	- zna datę wynalezienia ruchomej czcionki przez Jana Gutenberga				+
	- tłumaczy, na czym polegało przełomowe odkrycie Mikołaja Kopernika	+			
	- wie, dlaczego Leonarda da Vinci zalicza się do czołowych postaci epoki renesansu			+	
	- wyjaśnia znaczenie terminów <i>renesans</i> i <i>humanizm</i>			+	
	- rozumie myśl Terencjusza: <i>Człowiekiem jestem i nic, co ludzkie, nie jest mi obce</i>				+
	- podaje przykłady najważniejszych dzieł renesansowych				+
	- wie, skąd współcześnie czerpiemy wiedzę o Wszechświecie				
- zna teorie dotyczące tego, kto dotarł do Ameryki przed 1492 rokiem					
Umiejętności	- umieszcza na linii chronologicznej datę odkrycia Ameryki przez Krzysztofa Kolumba	+			
	- pokazuje na mapie trasę pierwszej wyprawy dalekomorskiej Krzysztofa Kolumba	+			
	- wskazuje na mapie lądy odkryte w XV i XVI wieku przez Europejczyków oraz trasy wypraw odkrywczych podjętych przez Bartłomieja Diaza, Vasco da Gama i Ferdynanda Magellana			+	
	- opowiada, co wydarzyło się w roku 1492, używając terminów: <i>karawela, Nowy Świat, Indianie, broń palna</i>		+		
	- wyjaśnia, dlaczego Kolumb nazwał mieszkańców Ameryki Indianami			+	
	- tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób Krzysztof Kolumb zdobył zaufanie Indian				+
	- opisuje wygląd XV-wiecznego okrętu				+
	- charakteryzuje życie na statku w XV wieku				+
	- wyjaśnia, jak średniowieczni mieszkańcy Europy wyobrażali sobie świat				+
	- tłumaczy, jaki wpływ miały odkrycia geograficzne na wyobrażenia ludzi o świecie				+
	- ocenia znaczenie wypraw odkrywczych dla Europejczyków i ludów zamieszkujących Amerykę				
	- formułuje wnioski dotyczące niewolnictwa i wyraża swoją opinię na ten temat				
	- pozyskuje z różnych źródeł informacje o Krzysztofie Kolumbie oraz tworzy				

	notatkę na temat tej postaci				
	- tłumaczy teorię Mikołaja Kopernika w kontekście powiedzenia: <i>Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię</i>	+			
	- opowiada o życiu Mikołaja Kopernika, używając wyrażen: <i>uczony, astronom, odkrycie naukowe</i>		+		
	- omawia różnice w postrzeganiu ludzkiego życia w średniowieczu i renesansie			+	
	- rozpoznaje charakterystyczne cechy budowli renesansowych			+	
	- ocenia wpływ wynalazku Jana Gutenberga na zmianę światopoglądu ludzi na przełomie średniowiecza i renesansu				
	- sporządza notatkę na temat wybranego twórcy renesansowego na podstawie zgromadzonych informacji				
V. W Rzeczypospolitej szlacheckiej		K	P	R	D
Wiadomości	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dwór, paż, komnata, arras</i>	+			
	- zna datę hołdu pruskiego			+	
	- wie, którzy władcy panowali w Rzeczypospolitej w okresie rozkwitu polskiej kultury	+			
	- wymienia najważniejszych przedstawicieli polskiego renesansu		+		
	- wie, dlaczego Mikołaj Rej i Jan Kochanowski należą do najważniejszych twórców w historii literatury polskiej			+	
	- omawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju kultury polskiej			+	
	- podaje przykłady budowli renesansowych w Polsce				+
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sejm, sejmik, pospolite ruszenie, szlachta, przywilej, poseł, herb</i>		+		
	- tłumaczy, dlaczego rycerstwo przekształciło się w szlachtę		+		
	- wie, na czym polegała uprzywilejowana pozycja szlachty w Rzeczypospolitej			+	
	- wymienia prawa i obowiązki szlachty			+	
	- rozumie znaczenie terminu <i>demokracja szlachecka</i>		+		
	- wyjaśnia, w jaki sposób obradował sejm walny				+
	- dostrzega wpływ nadawania szlachcie kolejnych przywilejów na pozycję tej grupy w państwie oraz osłabienie władzy królewskiej				+
	- zna datę zatwierdzenia uchwały nihil novi				+
	- wymienia elementy, z których składał się herb szlachecki				+
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>folwark, pańszczyzna, kmiecie</i>				
	- wie, jakie znaczenie miał spław wiślany dla rozwoju handlu zbożem w XVI wieku	+			
	- omawia funkcje poszczególnych zabudowań gospodarczych wchodzących w skład folwarku szlacheckiego		+		
	- tłumaczy, jaką rolę pełnił Gdańsk w XVI-wiecznym handlu zbożem			+	
	- wymienia przywileje szlacheckie ograniczające wolność osobistą chłopów			+	
	- zna datę uchwalenia unii polsko-litewskiej w Lublinie				
	- podaje najważniejsze postanowienia unii lubelskiej	+			
	- omawia przyczyny i skutki zawarcia unii lubelskiej		+		
	- wymienia narodowości żyjące na terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów			+	
	- wie, na czym polegała tolerancja religijna w XVI-wiecznej Rzeczypospolitej				+
	- zna prawa, które konfederacja warszawska gwarantowała szlachcie			+	
	- tłumaczy, czym była reformacja			+	
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>elekcja, pole elekcyjne, koronacja</i>				+

	- zna datę pierwszej wolnej elekcji	+			
	- wie, jak nazywał się pierwszy polski władca elekcyjny		+		
	- wymienia postanowienia Artykułów henrykowskich		+		
	- tłumaczy, na czym polegała zasada liberum veto				+
	- zna przyczyny kryzysu państwa polsko-litewskiego w XVII wieku		+		
	- wie, dlaczego Stefana Czarnieckiego i Jana III Sobieskiego uznaje się za bohaterów narodowych			+	
	- rozumie znaczenie terminu <i>potop szwedzki</i>	+			
	- wyjaśnia, na czym polegała wojna podjazdowa	+			
	- podaje najważniejsze przyczyny i skutki wojen polsko-szwedzkich i polsko-tureckich w XVII wieku			+	
	- zna główne przyczyny i skutki wojen polsko-moskiewskich w XVII stuleciu				+
	- wymienia nazwy współczesnych państw, które leżą na terytorium dawnej Rzeczypospolitej				
	- tłumaczy, jakie ślady potęgi dawnej Rzeczypospolitej można odnaleźć na terytorium współczesnej Litwy, Łotwy, Białorusi i Ukrainy				
	- podaje przykłady dzieł sztuki nawiązujących do wydarzeń z XVI- i XVII-wiecznej historii Rzeczypospolitej				
	- zna dzieje dzwonu Zygmunt				
	- umieszcza na linii chronologicznej datę złożenia hołdu pruskiego				
Umiejętności	- ocenia znaczenie hołdu pruskiego w dziejach Rzeczypospolitej		+		
	- określa, jaki wpływ na rozwój sztuki renesansowej w Polsce miała kultura włoska				
	- charakteryzuje życie dworskie na Zamku Królewskim na Wawelu				+
	- rozpoznaje takie elementy architektoniczne, jak: loggia, arkady, attyka		+		
	- odnajduje w różnych źródłach utwory Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego				+
	- porównuje funkcję Zamku Królewskiego na Wawelu za panowania Jagiellonów oraz współczesnego Pałacu Prezydenckiego w Warszawie				
	- opisuje wygląd dworu szlacheckiego				+
	- potrafi opisać wygląd tradycyjnego stroju szlacheckiego		+		
	- charakteryzuje poszczególne grupy polskiej szlachty				+
	- wyjaśnia na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób można było zdobyć i utracić szlachectwo				+
	- porównuje szlachecki sejm walny ze współczesnym polskim parlamentem				+
	- opisuje przebieg spławu wiślanego				
	- wskazuje na mapie porty rzeczne leżące na szlaku spławu wiślanego oraz rzeki, którymi spławiano towary			+	
	- opowiada o rozwoju Gdańska w XVI i XVII wieku			+	
	- porównuje na przykładzie Gdańska funkcjonowanie portów morskich w XVI oraz XXI wieku				+
	- umieszcza na linii chronologicznej datę zawarcia unii lubelskiej				
	- wskazuje na mapie terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów i miejsce zawarcia unii polsko-litewskiej w 1569 roku	+			
	- ocenia znaczenie unii lubelskiej		+		
	- porównuje postanowienia unii lubelskiej z ustaleniami unii w Krewie				+
	- charakteryzuje poszczególne grupy narodowościowe żyjące w państwie polsko-litewskim				
- porównuje wygląd świątyń poszczególnych grup wyznaniowych zamieszkujących obszar dawnej Rzeczypospolitej				+	

	- wymienia prawa grup wyznaniowych we współczesnej Polsce				
	- umieszcza na linii chronologicznej datę pierwszej wolnej elekcji w Rzeczypospolitej				
	- omawia przebieg wolnej elekcji		+		
	- wskazuje różnice między pacta conventa i Artykułami henrykowskimi				+
	- porównuje wolną elekcję z wyborami prezydenckimi we współczesnej Polsce			+	
	- zaznacza na linii chronologicznej daty: 1655, 1660, 1683				
	- pokazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII wieku	+			
	- wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew stoczonych przez wojska polskie w XVII stuleciu			+	
	- ocenia, jaką rolę odegrał Stefan Czarniecki podczas wojny ze Szwecją w latach 1655–1660				+
	- wyjaśnia, jakie znaczenie miała obrona klasztoru na Jasnej Górze dla Polaków walczących z najeźdźcą podczas potopu szwedzkiego		+		
	- opowiada o wyprawie wiedeńskiej Jana III Sobieskiego, używając wyrazów: <i>oblężenie, odsiecz, sultan, husaria</i>			+	
	- analizuje zamieszczony w podręczniku tekst źródłowy na temat zwycięstwa Jana III Sobieskiego pod Wiedniem i formułuje wnioski na jego podstawie			+	
	- wymienia skutki zwycięstwa Jana III Sobieskiego w bitwie pod Wiedniem			+	
	- opisuje uzbrojenie husarza na podstawie ilustracji				+
	- omawia przyczyny i skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII wieku				+
	- porównuje terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów z obszarem współczesnej Polski				+
VI. Upadek Rzeczypospolitej		K	P	R	D
Wiadomości	- zna daty: elekcji Stanisława Augusta Poniatowskiego na króla Polski, I rozbioru Rzeczypospolitej, utworzenia Komisji Edukacji Narodowej	+			
	- wie, czym były obiady czwartkowe i kto w nich uczestniczył	+			
	- wyjaśnia, dlaczego Ignacy Krasicki zaliczany jest do czołowych postaci polskiej kultury w XVIII wieku		+		
	- przedstawia postulaty konfederatów barskich			+	
	- rozumie, dlaczego dzień 14 października jest obchodzony jako Dzień Edukacji Narodowej				+
	- wie, dlaczego sejm obradujący w latach 1788–1792 określa się jako Sejm Czteroletni lub Sejm Wielki				
	- zna datę uchwalenia Konstytucji 3 maja	+			
	- podaje daty: obrad Sejmu Wielkiego, wojny prowadzonej w obronie Konstytucji 3 maja, II rozbioru Polski	+			
	- wyjaśnia znaczenie terminu <i>konstytucja</i>		+		
	- wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja			+	
	- zna przyczyny i skutki uchwalenia Konstytucji 3 maja		+		
	- omawia okoliczności, w jakich zawiązano konfederację targowicką, i wymienia jej następstwa			+	
	- wie, kim byli Stanisław Małachowski i Hugo Kołłątaj		+		
	- zna okoliczności ustanowienia Orderu Virtuti Militari przez Stanisława Augusta Poniatowskiego			+	
	- wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 maja jest obecnie świętem narodowym			+	

	- podaje datę wybuchu powstania kościuszkowskiego				+
	- wymienia dokonania Tadeusza Kościuszki przed wybuchem powstania w 1794 roku	+			
	- wie, jaką rolę odegrali w trakcie powstania kościuszkowskiego Jan Henryk Dąbrowski i Jan Kiliński	+			
	- zna datę III rozbioru Rzeczypospolitej			+	
	- omawia przyczyny i skutki III rozbioru Polski	+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>barok, oświecenie, klasycyzm</i>		+		
	- wymienia charakterystyczne cechy sztuki barokowej i klasycystycznej		+		
	- podaje przykłady budowli barokowych i klasycystycznych z uwzględnieniem regionu, w którym mieszka		+		
	- wie, jakie funkcje pełniła sztuka barokowa w Kościele katolickim		+		
	- wymienia najważniejsze wynalazki epoki oświecenia			+	
	- tłumaczy, czym była <i>Wielka encyklopedia francuska</i>			+	
	- zna dzieła sztuki nawiązujące do wydarzeń z XVIII-wiecznej historii Rzeczypospolitej				
	- umieszcza na linii chronologicznej daty: 1764, 1772, 1773				
Umiejętności	- wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą w wyniku I, II i III rozbioru	+			
	- wymienia reformy wprowadzone w polskim systemie oświaty za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego	+			
	- określa, jakie znaczenie dla Rzeczypospolitej miało utworzenie Komisji Edukacji Narodowej		+		
	- dostrzega związek między wykształceniem obywateli a ich poczuciem odpowiedzialności za państwo				+
	- umieszcza na linii chronologicznej daty: 1788, 1791, 1792, 1793				+
	- omawia reformy Sejmu Wielkiego		+		
	- ocenia decyzję króla Stanisława Augusta Poniatowskiego o przystąpieniu do konfederacji targowickiej			+	
	- umieszcza na linii chronologicznej daty wybuchu powstania kościuszkowskiego oraz III rozbioru Polski				
	- opowiada o wydarzeniach, które rozegrały się podczas powstania kościuszkowskiego, używając wyrażen: <i>naczelnik powstania, przysięga Kościuszki, kosynierzy</i>		+		
	- podaje przyczyny i skutki wybuchu powstania w 1794 roku		+		
	- opisuje przebieg insurekcji kościuszkowskiej		+		
	- wyjaśnia, dlaczego Tadeusz Kościuszko wydał uniwersał połaniecki				+
	- omawia rolę chłopów w powstaniu kościuszkowskim			+	
	- opowiada o losach Tadeusza Kościuszki po powstaniu w 1794 roku				
	- ocenia dokonania Tadeusza Kościuszki				+
	- porównuje sztukę barokową z klasycystyczną oraz wskazuje różnice między stylem renesansowym i barokowym w architekturze				+
	- rozpoznaje takie elementy architektoniczne, jak: gzyms, tympanon, fasada				
	- tłumaczy, co spowodowało ożywiony rozwój nauki w epoce oświecenia				
	- ocenia dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego				